

Utdanningsdirektoratet

Deres referanse: 2018/15595

Vår referanse: 2018/183

Dato: 17/04/2018

Fagfornyelsen – siste innspillsrunde kjerneelementer

Vi viser til Utdanningsdirektoratets høring av siste utkast til kjerneelementer

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter («NIM») har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig, jf. lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter § 1 annet ledd. NIM skal blant annet gi råd til regjeringen og andre offentlige organer om gjennomføringen av menneskerettighetene, jf. loven § 3 første ledd bokstav b og fremme opplæring, utdanning og forskning på menneskerettighetene, jf. loven § 3 bokstav d.

Vi har med stor interesse gjennomgått den overordnede delen av læreplanverket (Kgl.res. av 17. september 2017) og det vi forstår er siste versjon av kjerneelementene som vil være grunnlag for utarbeidelse av fornyede fagplaner for grunnskolen og videregående opplæring i året som kommer.

Vi har ikke deltatt i tidligere innspillsrunder, og begrenser oss derfor til å påpeke hvor henvisning til menneskerettighetene etter vårt syn burde være mer synlige i kjerneelementene, samt i omtalen av menneskerettighetenes virkeområde. I tillegg benytter vi anledningen til å gjøre oppmerksom på vårt relativt nye samfunnsoppdrag og virksomhet som vi håper vil være en ressurs for senere undervisning om menneskerettigheter.

1. Menneskerettigheter lite synlige

Vi merker oss at den overordnede delen av læreplanverket som Regjeringen har vedtatt, har eksplisitte referanser til menneskerettighetene. Det er positivt som en synliggjøring av Verdenserklæringen om menneskerettigheter og retten til utdanning som den kommer til uttrykk i Art.26, og senere forankring og presisering i FNs Internasjonale konvensjon om

økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og Konvensjonen om barnets rettigheter. I 2011 vedtok FNs Generalforsamling en erklæring om menneskerettighetsundervisning og opplæring.¹

Menneskerettighetene er gitt en tydelig plass i den overordnede delen, først og fremst som forankring for «menneskeverdet» som verdigrunnlag i opplæringen,² men også i omtalen av det tverrfaglige temaet 'demokrati og medborgerskap'.³

Men det menneskerettslige grunnlaget blir langt svakere når vi beveger oss fra overordnet del til tverrfaglige tema og kjerneelementer innenfor de ulike fagene. Eksplisitt henvisning til menneskerettigheter som del av kjerneelementene gjøres så vidt vi kan se kun i de to samfunnsfagene. Vi vil anbefale å vurdere tydeligere henvisning i bl.a. KRLE-faget og arbeidslivsfag.

2. Menneskerettigheter noe snevert forstått

Det er positivt at menneskerettighetene står sentralt i samfunnsfagene som del av kjerneelementet 'demokrati og medborgerskap'. Det setter fokus på sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet, deltakelse i beslutningsprosesser og sammenhengen mellom demokrati og sentrale rettigheter.

Vi mener at det kan være en fordel å nevne rettigheter som ligger utenfor dette og berører andre samfunnsområder hvor det demokratiske perspektivet ikke er like relevant. Som eksempler som er relevante for barn, kan nevnes integritetskrenkelser som hets og mobbing, privatliv, likestilling og diskriminering.

3. NIMs rolle og samfunnsoppdrag

Vi er en forholdsvis ny institusjon som Stortinget etablerte ved lovvedtak i 2015 på oppfordring fra FN. Vårt mandat er å overvåke og rapportere om gjennomføring av Norges menneskerettslige forpliktelser. Der vi avdekker utfordringer, er vårt mandat å gi råd og ellers bidra til nødvendige justeringer. Vi skal også bidra til økt bevissthet og kunnskap gjennom informasjon, forskning og undervisning. For nærmere informasjon om oss viser vi til vår hjemmeside www.nhri.no.

Vi gratulerer med arbeidet så langt og ser frem til å følge den videre utarbeidelsen av nye fagplaner.

¹ A/RES/66/137, 16 February 2012

² Jf. Opplæringslovens formålsparagraf (§ 1-1)

³ De to andre tverrfaglige temaene er folkehelse og livsmestring samt bærekraftig utvikling

Vennlig hilsen
for Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

Petter Wille
Direktør

Kristin Høgdahl
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.